บทที่ 4

ผลตอบแทนจากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน

รายได้จากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน

รายได้จากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ประกอบด้วยรายได้จากการเลี้ยงเป็ด ซึ่งประกอบด้วย รายได้จากการขายผลผลิตไข่เป็ด รายได้จากการขายเป็ดที่หมดอายุการไข่และรายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง ซึ่งถือเป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงเป็ด รายได้อีกส่วนหนึ่งได้จากการขายผลผลิตปลา ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาสวาย ปลายี่สกเทศ และปลาจีน (ซ่งฮื้อ) นอกจากนั้นยังมีรายได้จากการขายปลาอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นผลผลิตพลอยได้จากการเลี้ยงปลา โดยปกติรายได้จากการขายปลาอื่น ๆ มีจำนวนเพียงเล็กน้อย ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก และปลาไหล เป็นต้น เนื่องจากปลาเหล่านี้ถือเป็นศัตรูของปลาที่เกษตรกรเลี้ยง เกษตรกรส่วนใหญ่จึงกำจัดปลาเหล่านี้ก่อนที่จะปล่อยปลาลงเลี้ยงในบ่อ รายได้จากการเลี้ยงเป็ด และการเลี้ยงปลาของฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้จากการเลี้ยงเป็ด

จากตารางที่ 4.1 ซึ่งแสดงปริมาณผลผลิตและรายได้จากการเลี้ยงเป็ดของของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ปรากฏว่ารายได้จากการเลี้ยงเป็ดมีดังนี้คือ

1.1 รายได้จากการขายไข่เป็ด

ปริมาณผลผลิต มูลค่า และราคาไข่เป็ดของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน มีดังนี้คือ

1.1.1 ปริมาณผลผลิตไข่เป็ดของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 471.557, 1,122,197.60 และ 4,729,853.20 ฟอง ตามลำดับ

1.1.2 มูลค่าผลผลิตไข่เป็ด

มูลค่าผลผลิตไข่เป็ดของฟาร์มแต่ละขนาดมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 552,847.98, 1,325,687.00 และ 5,738,189.30 บาท ตามลำดับ

1.1.3 ราคาผลผลิตไข่เป็ด

ราคาผลผลิตไข่เป็ดแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟองละ 1.17, 1.18 และ 1.21 บาท ตามลำดับ

1.2 รายได้จากการขายเป็ด

รายได้จากการขายเป็ดประกอบด้วยรายได้จากการขายเป็ดที่ปลดขายระหว่างเลี้ยงและรายได้จากการขายเป็ดที่หมดอายุการไข่

1.2.1 จำนวนเป็ดที่ปลดขาย

จำนวนเป็ดที่ปลดขายของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 1,191, 3,171.40 และ 13,880.21 ตัว ตามลำดับ

1.2.2 มูลเป็ดที่ปลดขาย

มูลเป็ดที่ปลดขายของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 26,018, 71,378.60 และ 280,790 บาท ตามลำดับ

1.3 รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง

เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดบางรายจะขายมูลเป็ดแห้งให้กับชาวสวนเพื่อนำไปทำปุ๋ย แต่บางรายก็จะไม่ขายมูลเป็ด เนื่องจากเกรงว่าเมื่อมีผู้มาเก็บมูลเป็ดแห้งจากพื้นคอกในโรงเรือนไป จะเป็นผลให้เป็ดตื่นตกใจทำให้ไข่ลดลงได้

จากการสอบถามเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานในท้องที่ที่ทำการศึกษา พบว่า รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้งของแต่ละฟาร์ม มีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 2,000, 4,400 และ 14,000 บาท

รายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงเป็ดของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มผสมผสานมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 580,865.95, 1,401,465.60 และ 6,032,979.30 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยตัวละ 453.80, 427.28 และ 430.93 บาทตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 ตารางแสดงประมาณผลผลิตและรายได้จากการเลี้ยงเป็ดของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือน มิถุนายน 2529

	ฟาร์มขนาดเล็ก			ฟาร์มขนาดกลาง			ฟาร์มขนาดใหญ่		
	บาท/ฟาร์ม	หน่วย	บาท/หน่วย	บาท/ฟาร์ม	หน่วย	บาท/หน่วย	บาท/ฟาร์ม	หน่วย	บาท/หน่วย
รายได้จากการขายไข่เป็ด[1]	552,847.98	471,557 ฟอง	1.17	1,325,687.00	1,122,197.60	1.18	5,738.189.50	4,729.853.20 ฟอง	1.21
รายได้จากการขายเป็ด[2]	26,018.00	1,191 ตัว	21.85	71,378.60	3,171.40	22.51	280,790.00	13,880.21 ตัว	20.23
รายได้จากการขายมูลเป็ด[3]	2,000.00	—	-	4,400.00	-	-	14,000.00	-	-
รายได้เฉลี่ยฟาร์มละ[4]	580,865.98	-	-	1,401,465.60	-	-	6,032,979.50	-	-
จำนวนเป็ดเฉลี่ย	1,280	—	-	3,280	-	-	14,000.00	-	-
รายได้เฉลี่ยตัวละ[5]	453.80	-	-	427.28	-	-	430.93	-	-

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

[1]รายได้จากการขายไข่เป็ดเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 19

[2]รายได้จากการขายเป็ดที่หมดอายุการไข่เฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 20

[3]รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้งเฉลี่ยแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวกตารางที่ 21

[4]รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์ม = รายได้จากการขายไข่เป็ด + รายได้จากการขายเป็ดที่หมดอายุการไข่ + รายได้จากการขายมูลเป็ดแห้ง

$$[5]\text{รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อตัว} = \frac{\text{รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม}}{\text{จำนวนเป็ดที่เลี้ยงเฉลี่ยของแต่ละขนาดฟาร์ม}}$$

2. รายได้จากการเลี้ยงปลา

จากตารางที่ 4.2 ซึ่งแสดงปริมาณผลผลิตมูลค่าและราคาปลาที่ขายของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ปรากฏผลดังนี้คือ

2.1 ปริมาณผลผลิตปลา

ฟาร์มขนาดเล็ก มีปริมาณผลผลิตปลาเฉลี่ยฟาร์มละ 5,222.60 กิโลกรัม ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน และปลานิล เฉลี่ยฟาร์มละ 1,063.20 และ 4,159.40 กิโลกรัม ตามลำดับ

ฟาร์มขนาดกลางมีปริมาณผลผลิตปลาเฉลี่ยฟาร์มละ 12,984.80 กิโลกรัม ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาสวาย และปลายี่สกเทศ เฉลี่ยฟาร์มละ 4,691, 5,843.80, 480 และ 1,970 กิโลกรัม ตามลำดับ

ฟาร์มขนาดใหญ่มีปริมาณผลผลิตปลาเฉลี่ยฟาร์มละ 31,762.20 กิโลกรัม ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาสวาย ปลายี่สกเทศ และปลาซ่งฮื้อ เฉลี่ยฟาร์มละ 5,591.40, 9,370.80 9,816.60, 4,981.80 และ 2,001.60 กิโลกรัม ตามลำดับ

2.2 มูลค่าผลผลิตปลา

มูลค่าผลผลิตปลาของฟาร์มขนาดเล็ก เฉลี่ยฟาร์มละ 56,037.40 บาท ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียนและปลานิล เฉลี่ยฟาร์มละ 14,372.60 และ 41,664.80 บาท ตามลำดับ

มูลค่าผลผลิตของฟาร์มขนาดกลาง เฉลี่ยฟาร์มละ 161,416.20 บาท ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาสวายและปลายี่สกเทศ เฉลี่ยฟาร์มละ 65,589, 69,307.20, 2,880 และ 23,640 บาท ตามลำดับ

มูลค่าผลผลิตปลาของฟาร์มขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 363,292 บาท ซึ่งได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลาสวาย ปลายี่สกเทศ และปลาซ่งฮื้อ เฉลี่ยฟาร์มละ 80,448.60, 102,682, 94,319, 59,781.60 และ 26,020.80 บาท ตามลำดับ

2.3 ราคาผลผลิตปลา

ราคาปลาตะเพียน เฉลี่ยต่อกิโลกรัมของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 13.52, 13.98 และ 14.40 บาท ตามลำดับ

ราคาปลานิล เฉลี่ยต่อกิโลกรัมของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 10.02, 11.86 และ 10.96 บาท ตามลำดับ

ราคาปลาสวาย เฉลี่ยต่อกิโลกรัมของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากับ 6.00 และ 9.61 บาท ตามลำดับ

ราคาปลายี่สกเทศ เฉลี่ยต่อกิโลกรัมของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เท่ากันคือกิโลกรัมละ 12.00 บาท

ราคาปลาจีน (ซ่งฮื้อ) ของฟาร์มขนาดใหญ่ เฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.00 บาท

เมื่อพิจารณารายได้จากการขายปลาจะพบว่า ฟาร์มขนาดกลาง มีปริมาณและมูลค่าผลผลิตปลาเฉลี่ยต่อไร่สูงที่สุด รองลงมาคือฟาร์มขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ตามลำดับ

2.4 รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ

ปลาอื่น ๆ หมายถึงปลาที่เกษตรกรมิได้ตั้งใจเลี้ยง แต่ปลาเหล่านี้ได้เข้ามาอยู่ในบ่อปลาในขณะที่สูบน้ำเข้าหรือในระหว่างที่ฝนตก ปลาเหล่านี้ได้แก่ ปลาช่อน ปลาดุก และปลาไหล เป็นต้น รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ จะถือเป็นผลพลอยได้จากการเลี้ยงปลา

จากการสอบถามเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานในท้องที่ที่ทำการศึกษา ทราบว่า รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ ของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 1,111.20, 1,345.80 และ 2,710.80 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยไร่ละ 326.82, 217.06 และ 145.74 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

จะเห็นว่ารายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อไร่ของฟาร์มขนาดใหญ่จะต่ำที่สุด เนื่องจากฟาร์มขนาดใหญ่มีการกำจัดศัตรูปลาก่อนการปล่อยปลาดีกว่าฟาร์มขนาดอื่น จึงมีปลาอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นศัตรูของปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อไร่ต่ำกว่าฟาร์มขนาดกลางและขนาดเล็ก

จากตารางที่ 4.4 ซึ่งแสดงรายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน แสดงให้เห็นรายได้ทั้งหมดของการเลี้ยงปลาของแต่ละฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 57,148.60, 162,762.00 และ 366,002.80 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 16,808.41, 26,251.93 และ 19,677.57 บาท ตามลำดับ

จากตารางที่ 4.5 ซึ่งแสดงรายได้ทั้งหมดจากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ทำให้ทราบรายได้ทั้งหมดของแต่ละขนาดฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 638,014.58, 1,564,227.60 และ 6,398,982.10 บาท

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 ตารางแสดงปริมาณผลผลิต มูลค่าและราคาปลาที่ขายของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	ปริมาณ (กก./ฟาร์ม)[1]						มูลค่า (บาท/ฟาร์ม)[1]						ราคา (บาท/กก.)[2]					
	ตะเพียน	นิล	สวาย	ยี่สกเทศ	ช่งฮื้อ	รวม	ตะเพียน	นิล	สวาย	ยี่สกเทศ	ช่งฮื้อ	รวม	ตะเพียน	นิล	สวาย	ยี่สกเทศ	ช่งฮื้อ	รวม
ขนาดเล็ก	1,063.20	4,159.40				5,222.60	14,372.60	41,664.80				56,037.40	13.52	10.02				10.73
ขนาดกลาง	4,691.00	5,843.80	480	1,970	-	12,984.80	65,589.00	69,307.20	2,880.00	23,640.00	-	161,416.20	13.98	11.86	6.00	12.00	-	12.43
ขนาดใหญ่	5,591.40	9,370.80	9,816.60	4,981.80	2,001.60	31,762.20	80,488.60	102,682.00	94,319.00	59,781.60	26,020.80	363,292.00	14.40	10.96	9.61	12.00	13.00	11.44

[1] ปริมาณและมูลค่าผลผลิตปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ได้จากตารางที่ 5.52, 5.53, 5.54

[2] ราคาปลาแต่ละชนิดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของแต่ละขนาดฟาร์ม = $\frac{\text{มูลค่าผลผลิตปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม}}{\text{ปริมาณผลผลิตปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม}}$

ตารางที่ 4.3 ตารางแสดงรายได้จากการขายปลาอื่น ๆ ของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ฟาร์มลำดับที่	รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ (บาท)		
	ฟาร์มขนาดเล็ก	ฟาร์มขนาดกลาง	ฟาร์มขนาดใหญ่
1	1,552	1,205	3,759
2	1,254	1,328	1,234
3	900	1,450	2,456
4	746	1,100	3,105
5	1,104	1,646	3,000
รวม	5,556	6,729	13,554
รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ[1] เฉลี่ยฟาร์มละ	1,111.20	1,345.80	2,710.80
ขนาดบ่อปลาเฉลี่ย	3.40	6.20	18.60
รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยไร่ละ[2]	326.82	217.06	145.74

ที่มา: จากการสอบถามเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน จำนวน 15 ราย

[1] รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์ม $= \frac{\text{รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ รวมของแต่ละขนาดฟาร์ม}}{\text{จำนวนฟาร์มทั้งหมดของแต่ละขนาดฟาร์ม}}$

[2] รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อไร่ $= \frac{\text{รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์ม}}{\text{ขนาดบ่อปลาเฉลี่ยของแต่ละขนาดฟาร์ม}}$

ตารางที่ 4.4 ตารางแสดงรายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้เฉลี่ยต่อฟาร์ม (บาท)			รายได้เฉลี่ยต่อไร่ (บาท)		
	รายได้จากปลาที่เลี้ยง[1]	รายได้จากปลาอื่น ๆ[2]	รายได้ทั้งหมด[3]	รายได้จากปลาที่เลี้ยง[1]	รายได้จากปลาอื่น ๆ[2]	รายได้ทั้งหมด[4]
ขนาดเล็ก	56.037.40	1,111.20	57,148.60	16,481.59	326.82	16,808.41
ขนาดกลาง	161,416.20	1,345.80	162,762.00	26,034.87	217.06	26.251.93
ขนาดใหญ่	363,292.00	2,710.80	366,002.80	19,531.83	145.74	19.677.57

[1]รายได้จากปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากภาคผนวก ตารางที่ 22, 23, 24

[2]รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากค่าเฉลี่ยในตารางที่ 4.3

[3]รายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการขายปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อฟาร์ม + รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อฟาร์ม

[4]รายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการขายปลาที่เลี้ยงเฉลี่ยต่อไร่ + รายได้จากการขายปลาอื่น ๆ เฉลี่ยต่อไร่

ตารางที่ 4.5 ตารางแสดงรายได้ทั้งหมดจากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้จากการเลี้ยงเป็ด[1] (บาท/ฟาร์ม)	รายได้จากการเลี้ยงปลา[2] (บาท/ฟาร์ม)	รายได้ทั้งหมด[3] (บาท/ฟาร์ม)
ขนาดเล็ก	580,865.98	57,148.60	638,014.58
ขนาดกลาง	1,401,465.60	162,762.00	1,564,227.60
ขนาดใหญ่	6,032,979.30	366,002.80	6,398,982.10

[1]รายได้จากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม จากตารางที่ 4.2

[2]รายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม จากตารางที่ 4.4

[3]รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์ม + รายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์ม

กำไรสุทธิจากการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน

การคำนวณกำไรสุทธิมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบผลการดำเนินงานของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ว่ามีกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิเท่าใด นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการในการพิจารณาตัดสินใจปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

จากตารางที่ 4.6 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน พบว่ากิจการการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานของฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง มีขาดทุนสุทธิ เฉลี่ยฟาร์มละ 52,501.36 และ 11,770.91 บาท ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 195,135.89 บาท

เมื่อแยกคำนวณกำไรสุทธิของการเลี้ยงเป็ดและการเลี้ยงปลา จะปรากฏผลดังนี้คือ กำไรสุทธิของการเลี้ยงเป็ดของแต่ละฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีขาดทุนสุทธิเฉลี่ยฟาร์มละ 79,471.71, 116,596.02 และ 43,086.57 บาท ตามลำดับ หรือเฉลี่ยตัวละ 62.11, 35.54 และ 3.09 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

กำไรสุทธิของการเลี้ยงปลาของแต่ละขนาดฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีกำไรสุทธิ เฉลี่ยฟาร์มละ 26,968.35, 109,825.11 และ 238,222.46 บาท หรือเฉลี่ยไร่ละ 7,931.86, 17,713.73 และ 12,807.68 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน

เมื่อคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนทำฟาร์มเลี้ยงปลา ปรากฏว่า กิจการการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานของฟาร์มขนาดเล็ก และขนาดกลาง มีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนร้อยละ 38.95 และ 5.69 ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีอัตราส่วนผลกำไรต่อเงินลงทุนร้อยละ 17.48 และเมื่อเฉลี่ยของฟาร์มทุกขนาดแล้วจะมีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนร้อยละ 4.13 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.6 ตารางแสดงกำไรสุทธิของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	รายได้ทั้งหมด[1] (บาท/ฟาร์ม)	ต้นทุนทั้งหมด[2] (บาท/ฟาร์ม)	กำไรสุทธิ[3] (บาท/ฟาร์ม)
ขนาดเล็ก	638,014.58	690,515.94	(52,501.36)
ขนาดกลาง	1,564,227.60	1,575,998.51	(11,770.91)
ขนาดใหญ่	6,398,982.10	6,203,846.21	195,135.89

[1]รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.5

[2]ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.21

[3]กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม – ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม

ตารางที่ 4.7 ตารางแสดงกำไรสุทธิจากการเลี้ยงเป็ดของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

	รายได้จากการเลี้ยงเป็ด[1]		ต้นทุนการเลี้ยงเป็ด[2]		ขาดทุนสุทธิจากการเลี้ยงเป็ด	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม	บาท/ตัว	บาท/ฟาร์ม[3]	บาท/ตัว[4]
ขนาดเล็ก	580,865.98	453.80	660,337.69	515.91	79,471.71	62.11
ขนาดกลาง	1,401,465.60	427.28	1,518.061.62	462.82	116,596.02	35.54
ขนาดใหญ่	6,032.979.30	430.93	6,076,065.87	434.02	43,086.57	3.09

[1]รายได้จากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อตัวของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.1

[2]ต้นทุนของการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อตัวของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.25

[3]ขาดทุนสุทธิจากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์ม - ต้นทุนของการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อฟาร์ม

[4]ขาดทุนสุทธิจากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อตัวของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อตัว - ต้นทุนของการเลี้ยงเป็ดเฉลี่ยต่อตัว

ตารางที่ 4.8 ตารางแสดงกำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

	รายได้จากการเลี้ยงปลา[1]		ต้นทุนของการเลี้ยงปลา[2]		กำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลา	
	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม	บาท/ไร่	บาท/ฟาร์ม[3]	บาท/ไร่[4]
ขนาดเล็ก	57,148.60	16,808.41	30,180.25	8,876.55	26,968.35	7,931.86
ขนาดกลาง	162,762.00	26,251.93	52,936.89	8,538.20	109,825.11	17,713.73
ขนาดใหญ่	366,002.80	19,677.57	127,780.34	6,869.89	238,222.46	12,807.68

[1]รายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.2

[2]ต้นทุนของการเลี้ยงปลาต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.26

[3]กำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์ม - ต้นทุนของการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อฟาร์ม

[4]กำไรสุทธิจากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อไร่ของแต่ละขนาดฟาร์ม = รายได้จากการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อไร่ - ต้นทุนของการเลี้ยงปลาเฉลี่ยต่อไร่

ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงอัตราส่วนผลกำไร และผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของเกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ด แบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

ขนาดฟาร์ม	เงินลงทุน[1] (บาท/ฟาร์ม)	ผลกำไร(ขาดทุน)[2] (บาท/ฟาร์ม)	อัตราส่วนผลกำไรและผลขาดทุน[3] ต่อเงินลงทุน (ร้อยละ)
ขนาดเล็ก	134,794.53	(52,501.36)	(38.95)
ขนาดกลาง	206,896.67	(11,770.91)	(5.69)
ขนาดใหญ่	1,116,236.40	195,135.89	17.48

[1] เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.16

[2] ผลกำไรและผลขาดทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.6

[3] อัตราส่วนผลกำไรและผลขาดทุนต่อเงินลงทุน $= \frac{\text{ผลกำไรหรือผลขาดทุนเฉลี่ยต่อฟาร์ม}}{\text{เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์ม}} \times 100$

สาเหตุที่เกษตรกรผู้ทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานมีอัตราส่วนผลขาดทุนต่อเงินลงทุนสูง เนื่องจากผู้เขียนได้รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส ซึ่งได้แก่ ค่าแรงงานในครัวเรือน ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว ซึ่งทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและเป็นผลให้เกิดผลขาดทุน แต่ในแง่ของเกษตรกรแล้วจะไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสไว้ในต้นทุนการผลิต ซึ่งถ้าไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตแล้ว จะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานในแต่ละขนาดฟาร์มมีผลกำไร โดยเฉพาะฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่นั้นจะมีผลตอบแทนต่อเงินลงทุนเป็นที่น่าพอใจ

จากตารางที่ 4.10 ซึ่งแสดงกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน เมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิต ทำให้ทราบว่าการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสานมีกำไรสุทธิของแต่ละขนาดฟาร์มดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เฉลี่ยฟาร์มละ 5,955.18, 72,987.16 และ 452,641.20 ตามลำดับ

สำหรับอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนเมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสมาคำนวณต้นทุนการผลิตของแต่ละขนาดฟาร์มมีดังนี้คือ ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีอัตราผลกำไรต่อเงินลงทุนร้อยละ 4.42, 35.28 และ 40.55 บาท ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ตารางแสดงกำไรสุทธิและอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุนเมื่อไม่นำต้นทุนค่าเสียโอกาสคำนวณต้นทุนการผลิตของการทำฟาร์มเลี้ยงปลาและเป็ดแบบผสมผสาน ในจังหวัดนครปฐม ตั้งแต่เดือนมกราคม 2528 ถึงเดือนมิถุนายน 2529

รายการ	ฟาร์มขนาดเล็ก (บาท/ฟาร์ม)	ฟาร์มขนาดกลาง (บาท/ฟาร์ม)	ฟาร์มขนาดใหญ่ (บาท/ฟาร์ม)
กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ)[1]	(52,501.36)	(11,770.91)	203,775.89
บวก			
ค่าแรงงานในครัวเรือน[2]	40,784.10	61,858.22	65,489.21
ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว[3]	15,072.44	18,569.85	181,916.10
ค่าเช่าที่ดิน[4]	2,600.00	4,330.00	10,100.00
ต้นทุนค่าเสียโอกาส[5]	58,456.54	84,758.07	257,505.31
กำไรสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส[6]	5,955.18	72,987.16	452,641.20
เงินลงทุน[7]	134,794.53	206,896.67	1,116,236.40
อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุน[8]	4.42	35.28	40.55

[1] กำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 4.1

[2] ค่าแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.9

[3] ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัวเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.18

[4] ค่าเช่าที่ดินเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.19

[5] ต้นทุนค่าเสียโอกาสเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม = ค่าแรงงานในครัวเรือน + ค่าเสียโอกาสของเงินทุนส่วนตัว + ค่าเช่าที่ดิน

[6] กำไรสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาสเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม
= กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิของแต่ละขนาดฟาร์ม + ต้นทุนค่าเสียโอกาสของแต่ละขนาดฟาร์ม

[7] เงินลงทุนเฉลี่ยต่อฟาร์มของแต่ละขนาดฟาร์ม ได้จากตารางที่ 3.16

[8] อัตราผลตอบแทนต่อเงินลงทุนของแต่ละขนาดฟาร์ม = $\frac{\text{กำไรสุทธิเมื่อไม่รวมต้นทุนค่าเสียโอกาส}}{\text{เงินลงทุน}} \times 100$